

SANTRAL SİNİR SİSTEMİ DEPRESSANI OLARAK KULLANILAN BİTKİLER

Doç.Dr. Özlem BAHADIR ACIKARA

Ankara Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi

Farmakognozi Anabilim Dalı

SSS ETKİLİ İLAÇ/BİTKİLER

1. SSS depressanları
(yatıştırıcılar/baskılayıcılar)

2. SSS stimulanları (uyarıcılar)

Santral sinir sistemine etkili ilaçlar

- A) Santral etkili analjezikler
- B) Antiepileptikler
- C) Parkinson tedavisinde kullanılanlar
- D) Psikiyatrik rahatsızlıklarda kullanılanlar

SANTRAL SİNİR SİSTEMİ DEPRESSANLARI

- 1) Sedatif-Hipnotikler** (*Valeriana officinalis*,
Humulus lupulus, *Melissa officinalis*,
Passiflora incarnata, *Piper methysticum*)
- 2) Antidepressanlar** (*Hypericum
perforatum*)
- 3) Analjezikler** (*Papaver somniferum*,
Cannabis sativa)
- 4) Migren** (*Tanacetum parthenium*, *Ergo
alkaloitleri*)
- 5) Kognitif** (*Ginkgo biloba*)

- SEDATİF-HİPNOTİKLER
- *Valeriana officinalis*,
- *Humulus lupulus*,
- *Melissa officinalis*,
- *Passiflora incarnata*,
- *Piper methysticum*

Valeriana officinalis

KEDİ OTU, *Valeriana officinalis*

Asya, Kuzey Amerika ve Avrupa'da
kültürü yapılmaktadır.

Valerianaceae fam., 1 m yükseklik

Geleneksel kullanım; histeri,

hipokondri ve insomnia

KEDİ OTU, *Valeriana officinalis*

Radix Valerianae -Valerian

- Kökler, rizomlar, stolonlar
- İridoitler (valepotriatlar), uçucu yağ, terpenler,alkaloit, amino asit
- % 0.3-0.7 uçucu yağ; valerenik asit (seskiterpen); % 0.5-2 valepotriatlar
- SSS depressan aktiviteden sorumlu bileşikler; uçucu yağ, valepotriatlar ve valepotriatların degradasyon ürünleri

KEDİ OTU, *Valeriana officinalis*

Beyinde GABA konsantrasyonunda artışa ve buna bağlı olarak SSS aktivitesinde düşüş meydana getirmektedir.

Valepotriatlar sedatif etkili

İridoit ve uçucu yağ tranquilizan ve orta şiddette hipnotik

Valerenik asit spazmolitik, kas gevşetici, hipnotik, karminatif

KEDİ OTU, *Valeriana officinalis*

- Uykusuzluk, depresyon ve anksiyetede kullanılmaktadır.
- *Humulus lupulus* ve *Melissa officinalis* ile kombine preparatları bulunmaktadır.
- Araç kullanımı için alımından en az 2 saat geçmelidir, alkol ile etkisi artar, kc harabiyeti yapabilir ancak herhangi bir vakaya rastlanmamıştır.
- 20 g ve fazlası doz aşımıdır

KEDİ OTU, *Valeriana officinalis*

- Doz 2-3 g/150 ml su
- Günde 1/ birkaç kez 1 çay fincanı infüzyon halinde kull.
- 20 g ve fazlası doz aşımıdır
- Preparat; Cirkulin Valerian tb
- Valeriane kapsül

Humulus lupulus

ŞERBETÇİ OTU; *Humulus lupulus*

- Cannabinaceae
- İngiltere, Fransa ve Türkiye'de (Bilecik ve Bursa) kültürü yapılır
- Kullanılan kısım dişi çiçekler
- Karakteristik bir kokusu vardır
- Halk arasında uykusuzluk, nevralji ve eksitabilitede kullanılmaktadır.

ŞERBETÇİ OTU;

- Oleoresin (humulon, lupulon), flavonoit, kalkon, tanen, u. y.
- U. Y. (% 0.3-1; mirsen, humulen, β -karyofilen, 2-metil-3-büten-2-ol)
- % 5-30 reçine (α ve β humulon ve türevleri)
- Fenolik asitler, kafeik, ferulik ve klorojenik asitler
- % 2-4 tanen, flavonoitler, kalkon

ŞERBETÇİ OTU; *Humulus lupulus*

- Nontoksik
- Bira yapımında kull.
- Yüksek dozda baş dönmesi ve kusma meydana getirebilir
- 0.5g/100 ml infüzyon ve dekoksiyon günde 3 kez kull.
- Sıvı ekstre, tentür, kuru ekstre kull
- Passiflora ile kombine

ŞERBETÇİ OTU; *Humulus lupulus*

Preparatları;

Bardo-dorm

Euvegal (Valeriana ile kombine)

Hovaletten (Valeriana ile kombine)

Passiflora incarnata

Çarkifelek, *Passiflora incarnata*

Passion flower

Passifloraceae

Vatanı Amerika, Türkiye'de süs

Bitkisi

Çiçekli herba

Çarkifelek, *Passiflora incarnata*

Flavonoitler (viteksin, isoviteksin, apigenin, luteolin, kersetin, kemferol) steroller, alkaloitler (beta karbolin alkaloitleri, harman, harmin, harmol)

Viteksin üzerinden standardize ed. Geleneksel ol., uykusuzluk, histeri, sinirsel taşikardi ve nevraljide kull.

Çarkıfelek, *Passiflora incarnata*

Sedatif etkiden flavonoitler sorumlu

Flavonoitler benzodiazepin

reseptörlerine bağlanır, hafif

agonist etki gösterir veya

benzodiazepin reseptörlerinin

endojen ligandlara olan afinitesini

arttırır

Anksiyolitik etkisi oxazepam ile

aynıdır

Çarkıfelek, *Passiflora incarnata*

Papaverin benzeri spazmolitik etki gösterir

Alkaloitler MAO inhibisyonuna neden olur ve seratonin reseptörlerine bağlanır.

Çarkıfelek, *Passiflora incarnata*

Preparatları;

Alora şurup ve Tb

Natracalm Tb

Passiflora kapsül

Passiflora şurup

Uykusuzluk, ajitasyon, anksiyete ve depresyonda kull